



Keski-Pohjanmaan hyvinvointialue Soite

# Ohje maksuttomien hoito- tarvikkeiden jakelusta

## Asiakkaalle

Hyväksyjä: vastaanottopalveluiden johtoryhmä 16.5.2024, tesa-jory 4.6.2024

## Yleiset perusteet hoitotarvikejakelulle

Keski-Pohjanmaan hyvinvointialue Soite jakaa pitkäaikaissairaille maksuttomia hoitotarvikkeita osana kansanterveystyöhön kuuluvaa kunnan asukkaiden avo- ja kotihoitoa.

Maksuttomien hoitovälineiden ja hoitotarvikkeiden jakelussa noudatetaan Soiten johtoryhmän hyväksymiä toimintaperiaatteita ja jakeluohjetta.

Ohje ei koske lainattavia liikkumiseen käytettäviä apuvälineitä.

Terveystieteiden tutkimuskeskus (1326/2010) 24 § mukaan kunnan tehtävänä on järjestää alueensa asukkaiden sairaanhoitopalvelut. Sairaanhoitopalveluihin sisältyvät mm. sairauksien tutkimus, lääketieteellinen taudinmääritys sekä hoito ja hoitosuunnitelman mukaiset pitkäaikaisen sairauden hoitoon tarvittavat hoitotarvikkeet. Lisäksi kotisairaanhoidon ja kotisairaalan yhteydessä annettavat hoitosuunnitelman mukaiset pitkäaikaisen sairauden hoitoon tarvittavat hoitotarvikkeet sisältyvät hoitoon. (1326/2010, 25§).

Yksilöllisen ja tarpeenmukaisen hoitotarvikejakelun tavoitteena on mahdollistaa asiakkaan pitkäaikaisen sairauden kotona tapahtuvaa hoitoa ja seurantaa, tukea itsehoidon edellytyksiä, toiminta- ja työkykyä, parantaa elämänlaatua sekä sitoutumista hoitoonsa.

Pitkäaikaisen sairauden hoitoon liittyvät ja omatoimisen selviytymisen kannalta välttämättömät hoitotarvikkeet ovat käyttäjälleen maksuttomia (Laki sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista, 734/1992, 5 §).

Hoitotarvikkeiden jakelun tulee perustua yksilölliseen tarpeeseen, jonka määrittää hoidosta vastaava (toteutus ja seuranta) lääkäri tai asiantunteva hoitaja yhdessä lääkärin kanssa. Tarve määritetään hoitotarvikejakelupäätöksessä, joka kirjataan **potilastietojärjestelmään**, johon on merkitty selkeästi lääketieteellinen syy, diagnoosi, hoitoaika, tuotteen nimi, koko ja tarvittava määrä.

Päätös ja hoitotarvikkeen käyttöön liittyvät seurantatiedot kirjataan **potilastietojärjestelmään**. Hoitotarvikejakelun henkilökunnalla on oikeus pyytää tarvittaessa uusi lähete.

Potilaalla on oikeus saada hoitotarvikkeisiin liittyvää ohjausta ja neuvontaa terveydenhuollon ammattihenkilöiltä. Hoitotarvikejakelu ei ole vain tarvikkeiden antamista vaan se on osa potilaan kokonaisuhoitoa: asiakkaalla ja hänen omaisella/läheisellä on oikeus saada hoitotarvikkeen käyttöön liittyvää

sairaanhoidollista yksilöllistä ohjausta ja neuvontaa ja heillä on velvollisuus toimia annettujen ohjeiden mukaan.

Hoitotarvikkeet on tarkoitettu vain asiakkaan henkilökohtaiseen käyttöön ja hoitotarvikkeiden käytössä on noudatettava valmistajan antamia käyttö- ja säilytysohjeita. Hoitotarvikkeiden valintaa ohjaa potilaan yksilöllinen tarve ja terveydenhuollon ammattihenkilön arvio, lisäksi hoitovälineiden ja -tarvikkeiden kilpailutusta koskeva hankintalainsäädäntö. Potilaalle myönnetään ensisijaisesti Soiten hoitotarviketilpailutuksissa valittujen yritysten tuotteita.

Hoitotarvikkeiden jakeluohjetta päivitetään vastaamaan ajantasaisia hoitosuosituksia terveyden- ja sairaanhoidon johtoryhmän päätöksellä, jonka päivittämisestä vastaa vastaanottojen palvelualuejohtajan kokoama Soiten työryhmä. Jakeluohje perustuu tietoon eri hoitotarvikkeiden ominaisuuksista (esimerkiksi vaippojen imukykyisyys, pintakuivuus, hävitys, jne.) ja ohjeellisista hoitosuosituksista (esimerkiksi diabeetikoiden Käypä Hoito -suositus), infektioiden torjuntaan liittyvistä ohjeista, jne.

**Hoitotarvikejakelun ohjeesta ja tuotevalikoimasta voidaan poiketa yleislääketieteen ylläkäärin päätöksellä, kun se on tarkoituksenmukaista lääketieteellisestä tai hoidollisesta syystä Soiten asiantuntijan arvioinnin pohjalta.**

Ulkokuntalaisille asiakkaille hoitotarvikkeita jaetaan hoitosuunnitelman tai maksusitoumuksen perusteella ja hoitovastuu on kotikunnalla. Mikäli ulkokuntalainen asiakas on käyttänyt terveydenhuoltolain 48 §:n mukaista laajennettua hoitopaikan valintaoikeuttaan ja valinnut hoitopaikakseen Soiten alueelta terveysaseman, kuuluu hänelle myös hoitotarvikejakelun palvelut.

Hoitotarvikkeita jaetaan pitkäaikaisen sairauden aiheuttamaan vähintään kolme kuukautta kestäneeseen tarpeeseen. Varmuudella pysyvässä tarpeessa sekä diabetes-, dialyysi-, happi- ja hengitys-, avannetarvikkeiden ja virtsaamistarvikkeiden kohdalla, tarvikkeet jaetaan heti. Inkontinenssituotteita jaetaan keskivaikeaan ja vaikeaan inkontinenssiin.

#### **Maksuttomiin hoitotarvikkeisiin eivät kuulu:**

- atulat, pinsetit, kyretit
- avanteen hoitoaineet (ei sopimustuotteita)
- haavanhoitotuotteet (joiden tarve on alle 3 kuukautta), haavataitokset, pikasiteet, laastarit, vanu

- insuliinipumppuvyöt, kotelot
- lääkkeelliset liuokset ja tuotteet mm. keittosuola, steriili vesi, käsidesi, voiteet, desinfektioaineet
- paristot (paitsi insuliinipumput ja Doppler)
- pesuvoiteet, pesupyyhkeet, pesulaput
- ruokalaput, juomamukit, mehupillit, kaarimaljat
- suojatakki, esiliinat, suojakäsineet, kengänsuojat, nenäliinat
- tippasuojat, pikkuhoususuojat, vuodesuojat, saniteettivaipat (kroonikkovaipat)
- tukisiteet, kinesioiteipit
- katetrointisetit

Koska maksuttomia hoitotarvikkeita jaetaan pitkäaikaisten sairauksien hoitoon, potilaan itse kustantamia hoitotuotteita ovat mm. kirurgisten hoitotoimenpiteiden jälkihoidossa tarvittavat haavanhoitotuotteet (hoito päänsääntöisesti kotona toteutettavaa omahoitoa), lääkinnälliset valmisteet, hoitamisen yhteydessä tarvittavat tuotteet (poikkilakanat, liukulakanat, esiliinat, tippasuojat, kertakäyttökäsineet, vuodesuojat, jne.) ja normaaliin henkilökohtaiseen hygieniaan/perushoitoon liittyvät tuotteet (terveysiteet, pesuvoiteet, pesulaput, ruokalaput, vanu, jne.).

Hoitajien tarvitsemat hoitotarvikkeet, mm. hanskat kustantaa se yksikkö, joka hoitaa potilasta.

## **Hoitotarvikejakelun piiriin kuuluvat tuotteet**

### **1. Virtsaamisapuvälineet ja inkontinenssitarvikkeet**

Heti, ei omavastuu-aikaa.

Enimmäismäärä on kolmen (3) kuukauden tarve.

#### **Katetrit, pussit, virtsankerääjät**

- o kertakäyttöiset katetrit
- o kestopussit (silikoni)
- o tyhjennettävät virtsakeräyspussit
- o reisipussit
- o narupussit

- urinaalit/virtsankerääjät
- anaalitamponit
- reisitarranauha

## **Vaipat**

Inkontinenssituotteita annetaan pitkäaikaisesta sairaudesta aiheutuvaan keskivaikeaan tai vaikeaan inkontinenssin hoitoon. Inkontinenssituotteet ovat sopimustuotteita.

Inkontinenssissa on kolme vaikeusastetta lääketieteellisten esi- ja tutkimustietojen pohjalta:

- lievä inkontinenssi: virtsa karkaa harvoin tai ponnistaessa (asiakas kustantaa vaipat itse, tippasuojat ja pikkuvaipat)
- keskivaikea inkontinenssi: virtsa karkaa usein, määrä noin 1,5 dl kerrallaan
- vaikea inkontinenssi: virtsa karkaa myös levossa, täysin kasteleva

Pitkäaikaissairaudet, jotka voivat aiheuttaa keskivaikeaa tai vaikeaa inkontinenssia:

- keskivaikea tai vaikea muistisairaus
- kehitysvamma
- neurologinen sairaus tai vamma
- lantionalueen syöpäsairaus ja sädehoidon jälkitila
- yleistilan, tajunnantason lasku, esim. kotihoidossa olevat saattohoitopotilaat

## **Aikuisten inkontinenssituotteet (yli 18-vuotiaat)**

Asiakkaan hoidosta vastaava hoitaja tai lääkäri tekee arvion asiakkaan inkontinenssituotteen tarpeesta inkontinenssin vaikeusasteen mukaan. Tiedot kirjataan potilastietojärjestelmään

Hoitotarvikejakelu tekee kotiinkuljetussopimuksen ja ensimmäisen tilauksen. Jatkossa asiakas tilaa tuotteet itse suoraan toimittajalta seuraavasti:

- vaipat tai vaihtoehtoisesti housuvaipat tukemaan asiakkaan omatoimisuutta
- verkkohousut

Erytistilanteissa tai tarpeen muuttuessa lääkäri tai vastaava hoitaja kirjaa päätökseen erityistilanteen perustelun ja lähetteen voimassaoloajan. Lähetete kirjataan hoitosuunnitelmaan.

### **Lasten inkontinenssituoitteet (4-17-vuotiaat)**

Maksutta inkontinenssituoitteita annetaan yli 4-vuotiaille lapsille, joilla on diagnosoitu elimellisen, pitkäaikaisen sairauden tai vamman aiheuttama keskivaikea tai vaikea inkontinenssi. Lapsen hoidosta vastaava hoitaja tekee arvion lapsen inkontinenssituoitteen tarpeesta ja myöntämispäätöksen tekee erikoislääkäri.

Hoitotarvikejakelu tekee ensimmäisen tilauksen, jatkotilauksen tekee asiakas itse. Inkontinenssituoitteita ei myönnetä ns. fysiologiseen kasteluun.

### **Kotiinkuljetusjärjestelmä**

Soite vastaa maksuttomien inkontinenssituoitteiden toimittamisesta asiakkaalle neljä kertaa vuodessa. Muut inkontinenssituoitteet asiakas tilaa ja kustantaa itse, jolloin lasku tulee asiakkaan koti-osoitteeseen. Laskun voi osoittaa myös omaiselle tai edunvalvojalle.

### **Suolihuuhtelujärjestelmä (vain erikoislääkärin hoitotarvikejakelun päätöksellä)**

- suolihuuhtelulaite
- suolihuuhtelulaitteen varusteluyksikkö
- rektaalikatetrit

## **2. Avannetarvikkeet**

Avannetarvikkeissa ei ole omavastuuaikaa.

Asiakkaalle annetaan avannehoitajan lähetteen mukaiset sopimustuotteet. Enimmäismäärä kolmen (3) kuukauden tarve.

- virtsa-avannesidos
- suoliavannesidos, suljetut
- suoliavannesidos, tyhjennettävät
- levyt

Muut avannetarvikkeet (sopimustuotteet): avannekorkit, avannevyö, huuhtelusetti, tiivisterengas, tiivistepastat, liimanpoistoaine, suoja-aine.

### 3. Diabetestarvikkeet

Diabetestarvikkeissa ei ole omavastuu-aikaa.

Diabetestarvikkeiden määrät ovat enimmäismääriä, jotka voidaan ylittää vain erillisellä päätöksellä mm. hoidon opetusvaihe, seurannan tehostaminen, lääkehoidon muutos, näkövamma tai muut sairaudet, joilla on vaikutusta sokeritasapainoon. Päätökseen kirjataan tuotteen nimi, määrä ja voimassaoloaika. Kerralla annettava enimmäismäärä on kolmen (3) kuukauden tarve.

Sensoria harkitaan pääsääntöisesti vain niille diabeetikoille, joilla on ongelmallisia hypoglykemioita tai työssä verensokerin mittauksen suorittaminen on hankalaa (esim. ammattiautoilijat). Sensorimäärä lasketaan 14 vrk:n vaihtovälin mukaan.

#### 1-tyyppin diabetes

- lapsilla (alle 18 v) hoitotarvikkeiden määrät arvioidaan yksilöllisen tarpeen mukaan
- insuliinipumppuhoito: pumppu, liuskat, neulat, pistovälineet
- insuliinihoito: liuskat, insuliinikynän neulat, lansetit, sensorit

#### 2-tyyppin diabetes

- hoitomuodon mukaan liuskat, neulat ja lansetit, sensorit
- ruokavaliohoito:
  - mittaria/liuskoja ei anneta ennen diabetesdiagnoosia, paitsi jos lääkäri/diabeteshoitaja määrää tekemään verensokeriseurantaa, tuolloin liuskoja annetaan tarpeen mukaan

#### Raskausdiabetes

- mittari, liuskat, lansetit ja neulat tarpeen mukaan odotusajaksi (+ 2 viikkoa)

**Muu määräaikainen erityistarve diabetesta sairastavalla, esim. kortisonikuurien yhteydessä, jolloin verensokerit nousevat**

- ketoaineliuskat

#### 4. Haavanhoitotarvikkeet

- haavanhoitotarvikkeissa on 3 kk:n omavastuu-aika; uusiutuviissa, kroonisissa haavoissa omavastuu-aika on vain kerran
- ilman omavastuu-aikaa hoidetaan
  - o valtimoperäinen ja laskimoperäinen haava, mm. säärihaava
  - o neuropaattinen ja diabeettinen jalkahaava
  - o reumaattinen haava
  - o haavautuva ihotulehdus (Erisypelas, pyoderma gangrenosum, necrobiosis lipoidica)
  - o syöpähoidon aiheuttamat ihokomplikaatiot
  - o 2-3 asteen, yli kämmenen laajuiset palovammat (pinta-ala yli 1 %)
- haavahoitotuotteita annetaan päätöksen ja hoitosuunnitelman mukaan
- annettavat tuotteet ovat sopimustuotteita ja enimmäismäärä on 1-3 viikon tarve
- haavanhoitotuotevalikoima on haavanhoitotyöryhmän laatiman ohjeen mukainen
- haavanhoidossa tarvittavat reseptilääkkeet esim. Irujol mono, Sinkkisukka asiakas hankkii itse

#### 5. Hengitys

##### Uniapnea

- Cpap-letkut ja maskit, suodattimet ja kostuttimen säiliöt sekä lisätarvikkeet: myssyt, leuka-remmit

##### Lääkesumuttimet

- lääkekupisetit lapset/aikuiset

##### Rikastimet

- happiviikset
- happiletkut
- liittimet

#### 6. Muut tarvikkeet ja välineet

Näissä tarvikkeissa ja välineissä ei ole omavastuu-aikaa.



- gastrostomia-, injektio-, tracheostomia- ja imutarvikkeet
- keskuslaskimokatetrin hoito
- lasten antikoagulanttihoitoon liuskat ja lansetit
- immunoglobuliinin annostelutarvikkeet
- kasteluhälyttimet, laina-aika 3 kk
- ravintopumput ja imulaitteet, lääkärin hoitotarvikejakelupäätöksellä

## **7. Hoitotarvikkeiden tilaaminen ja jakelu**

Hoitotarvikkeiden tilaaminen tapahtuu sähköisesti [www.palse.fi](http://www.palse.fi) sivustojen kautta tai puhelimitse takaisinsoittopalvelu ma-to 8-14 ja pe 8-12 puh. 044 730 7611.

Hoitotarvikkeet jaetaan kotiin (tietyt kotijakelutuotteet), noutolokerikkoon tai terveysasemien noutopisteille. Soiten kotihoidon ja palveluasumisen tuotteiden tilauksen ja jakelun hoitaa näiden toimijoiden henkilöstö.

Yhteystiedot ja tilaamisen liittyvät tarkemmat ohjeet löytyvät [soite.fi](http://soite.fi) sivuilta kohdasta hoitotarvikkeet.